



13 מרץ 2022, י' אדר ב' תשפ"ב

סימון: 1\200842\20012

ח"כ יאיר לפיד	ח"כ נפתלי בנט	מר אביגדור ליברמן
שר החוץ וראש הממשלה החליפי משרד החוץ <u>ירושלים</u>	ראש הממשלה משרד ראש הממשלה <u>ירושלים</u>	שר האוצר משרד האוצר <u>ירושלים</u>

שלום רב,

הנדון: שעת חירום – קריאה להפחתה זמנית של מס בלו המוטל על בניין

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), אנו מתכבדים לפנות אליכם בדברים הבאים:

1. כידוע לכם, יוקר המחיה בישראל הוא מן הגבוהים בעולם המערבי, והוא משפיע על כל משק בית במדינה. יוקר המחיה בישראל איננו אך אירוע נקודתי, אלא הוא מגמה מטרידה. כך, בעוד שבשנת 2005 רמת המחירים בישראל הייתה נמוכה ב-18% ממדד המחירים במדינות OECD, הרי שבשנת 2013 – היא הייתה כבר גבוהה בשיעור של 10%.
2. מעבר לכך, בהשוואה בין 36 מדינות ה-OECD התברר שרמת המחירים בישראל הייתה גבוהה בשיעור של כ-26% מהרמה הצפויה על פי התוצר לנפש. ישראל אגב לא הייתה היחידה שרמת המחירים בה הייתה גבוהה יותר (למעשה, ב-24 מדינות מתוך ה-36 רמת המחירים הייתה גבוהה יותר מהרמה הצפויה), אבל ישראל הייתה ה**שיאנית** משום שרמת המחירים גבוהה מהרמה הצפויה בשיעור הגבוה ביותר.
3. למרבה הצער, לצד ההשפעות הכלכליות החמורות שיצרו השיבושים החמורים בשרשרות האספקה בשל ההתמודדות העולמית עם נגיף הקורונה והמדיניות המוניטרית שננקטה בשל כך; הרי שגם פלישת רוסיה לאוקראינה והאפשרות של הימשכות המלחמה באירופה צפויה להוסיף ולהכביד על יוקר המחיה הגבוה ממילא בארץ.
4. ההתמודדות עם יוקר המחיה היא מאבק ארוך טווח ומורכב, והיא דורשת רפורמות מבניות משמעותיות במשק. יוקר המחיה הוא משתנה עומק, התלוי במגוון משתנים מסבירים: התוצר לנפש, שער החליפין, רמת התחרותיות, פתיחות ליבוא, רמת פריון, רגולציה, ביורוקרטיה ומשתנים נוספים. משתנים מסבירים אלו תלויים בשינויים בשוקים (העדפות הצרכנים, טכנולוגיות חדשות וכדומה) ובמדיניות הנקטת על ידי משרדי הממשלה, מאסדרים ורשויות ציבוריות.

רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel



5. אך לאחרונה, קבע גם שר האוצר עצמו כי המאמץ להפחתת יוקר המחיה כרוך בצמצום הריכוזית הגבוהה במשק.¹ ואכן, הממשלה הנוכחית פועלת נכון להפחתת יוקר המחיה באמצעות קידום רפורמות מבניות במשק, דוגמת הרפורמות ברגולציה, בייבוא המקביל ובשוק הכשרות. התנועה לאיכות השלטון מברכת על צעדים אלו, וקוראת להמשיך בתהליכים שיגבירו את התחרות במשק.
6. עם זאת, צעדים אלו, מטיבם ומטבעם, הם צעדים ארוכי טווח, שאת השפעותיהם יחוו אזרחי ישראל רק בעוד זמן רב. לעומת זאת, עליות המחירים הרוחביות הצפויות בעקבות המלחמה (וביתר שאת בשוק הדלקים והמזון) צפויות להשפיע השפעה קשה על יוקר המחיה כבר בטווח הזמן הקרוב. על כן, **ומתוך הכרה בכך שהפחתת יוקר המחיה אינה כרוכה ב"פתרונות קסם", קוראת התנועה להפחתה זמנית במס הבלו על הבנזין, כצעד חירום זמני ומיידי, במטרה להקל על יוקר המחיה המאמיר.**
7. ברקע לקריאה זו, יצויין כי בעשור האחרון גדל משמעותית משקל הבלו מתוך המחיר אותו משלם הצרכן על בנזין, והוא עמד (נכון לשנת 2020) על כ-56 אחוזים מהמחיר לצרכן (ככלל, רכיבי מיסוי מהווים כ-71% מהמחיר לצרכן).² מיסוי בהיקף שכזה הוא חריג ביותר ביחס למדינות המפותחות, וישראל מצויה בפסגת מיסוי הבלו על בנזין ביחס למדינות ה-OECD (למעשה, רק הולנד גובה מס בלו גבוה יותר מישראל על בנזין).³
8. זאת ועוד, נתוני רשות המיסים מצביעים על כך שבשנה האחרונה חל גידול משמעותי בהכנסות המדינה ממיסוי. כך, שיעור הגידול בהכנסות המדינה בשנת 2021 גבוה פי 4.5 מהמוצע השנתי של שיעור הגידול בעשור האחרון, ומגלם עליה ריאלית של כ-20% בהכנסות משנת 2019 (עוד קודם לשנת 2020, בה השפעות הקורונה הובילו לירידה בהכנסות ממיסים).⁴ **תמונת מצב חיובית זו מצביעה על ההיתכנות הכלכלית להפחתת מס הבלו באופן זמני, מבלי לפגוע יתר על המידה בקופת המדינה.**
9. אכן, ספק רב אם יש מקום להציע סבסוד למס הבלו כאמצעי קבוע למאבק ביוקר המחיה: הבלו על הבנזין מיועד לשקף את "העלות האמיתית" של השימוש ברכב הפרטי, ולגרום לצרכן להפנים את הנזק הכלכלי והאקלימי הנגרם מהשימוש בו. עם זאת, היקף הנסועה הגבוה בישראל⁵ מושפע, לא פחות מאשר ממחיר הדלק, מזמינות ואיכות התחבורה הציבורית בישראל.

¹ נתי טוקר ואבי בר-אלי "חבילת ההטבות החדשה: הפחתת מסים להורים, ביטול מכס ובלימת התייקרות החשמל" **TheMarker** (09.02.2022).

² משרד האוצר **דוח מינהל הכנסות המדינה לשנים 2019-2020 ונתונים ראשוניים לשנת 2021** (פברואר 2022), בעמ' 77-78.

³ שם, בעמ' 81.

⁴ שם, בעמ' 2.

⁵ מרכז המחקר והמידע של הכנסת **תיאור וניתוח השינוי בצמיפות בכבישים בשנים האחרונות** (2017).

רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل



10. אכן, בשנים האחרונות קודמו מספר תכניות תשתית משמעותיות לשיפור התחבורה הציבורית בישראל, אולם אלו צפויות להתממש רק בעוד מספר שנים. על כן, ונוכח הצורך הדוחק בהתמודדות עם עליית המחירים הצפויה, מתבקש שהממשלה תפעל להפחתה זמנית של עלות התחבורה לאזרח.

11. לא למותר לציין בהקשר זה, שהפחתת הבלו יכולה להשפיע (במידה מסוימת) גם על מחירי המוצרים והשירותים, ככל שעלויות השינוע של היצרנים יופחתו, והפחתה זו "תגולגל" גם אל הצרכנים הסופיים – הציבור.

12. זאת ועוד – בעצם נכוונתה של המדינה להפחית את מס הבלו, קרי להפחית את רווחיה לפרק זמן קצר, יש כדי לשדר מסר ציבורי חשוב וחזק, לפיו המדינה מכירה במצב החירום ובצורך להתמודד עם המאבק ביוקר המחייה גם באמצעים מידיים, והיא מוכנה – כפי שהיא מצפה מיצרנים ויבואנים אחרים – "לספוג" מעט, כדי להביא להקלה על משקי הבית הכורעים תחת יוקר המחייה. זהו מסר ציבורי חשוב שיש בו תועלת כשלעצמו.

13. לפיכך, התנועה לאיכות השלטון בישראל קוראת לשר האוצר להפעיל את סמכותו לפי סעיף 2(א) לחוק הבלו על הדלק, תשי"ח-1958, ולקבוע הפחתה של מס הבלו על בנזין, ולו כהוראת שעה זמנית.

14. בשולי הדברים, אך לא בשולי חשיבותם, יוזכר כי ביום 9.2.2020 הכריז שר האוצר כי בכוונתו להקים ועדה שתבחן את הריכוזיות בשוק המזון, ואף קבע כי "אנחנו לא יכולים לקבל את הריכוזיות במשק כפי שהיא".⁶ על פי דיווחים עדכניים, נראה כי במקום הקמת ועדה, הטיל שר האוצר על מנכ"ל משרדו, מר רם בלינקוב, להגיש מסקנות בנושא כבר בתוך חודש. האחרון, מצדו, קיים מספר פגישות עם אנשי משרדו ועם רשות התחרות, והוא עתיד למסור המלצותיו בימים הקרובים.⁷ אנו קוראים לשר האוצר לממש את הכרזתו המקורית, ולהקים באופן מידי ועדה שתבחן באופן יסודי את בעיית הריכוזיות בשוק המזון. מחירי המזון, המהווים מרכיב מרכזי ביוקר המחיה העודף בישראל, צפויים להאמיר נוכח המשבר באוקראינה. הדבר מדגיש את הצורך המידי לבחון באופן מעמיק את הצעדים הדרושים לצורך טיפול יסודי בריכוזיות בשוק זה.

בכבוד רב,

אורי הס, עו"ד

האגף הכלכלי

התנועה לאיכות השלטון

אריאל ברזילי, עו"ד

מנהל האגף הכלכלי

התנועה לאיכות השלטון

⁶ נתי טוקר "על שולחן ועדת הריכוזיות בשוק המזון: פירוק חברות עם כוח שוק מועדף" **TheMarker** (13.2.2022).

⁷ סמי פרץ "הבלוף של ליברמן: לא תקום ועדה להפחתת הריכוזיות בשוק המזון" **TheMarker** (13.3.2022).

רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076

شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076

208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076

E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il